

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina: 3 mėn. 10 auks., 6 mėn. 20 auks.
12 mėn. 85 auks. Atskiri numeriai 80 skat.

Eina vieną sykį į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Cedrinio g-vė Nr. 19).

Nr. 18 (50)

Kaunas, 1920 m. balandžio mėn. 29 diena

II metai

Skaitykite vienintelį paveiksluotą lietuvių laikraštį

Š E Š Ė L I A I

ŠEŠĖLIUOSE spausdinama daug paveikslų;

ŠEŠĖLIŲ paveiksluose labiausiai atvaizduojama mūsų kariuomenė;

ŠEŠĖLIAI spausdinama gražiai, sekant Europos iliustraciją;

ŠEŠĖLIAI leidžiami Generalinio Štabo Literatūros Skyriaus; „Šešėliai“ eina vieną kartą į mėnesį;

ŠEŠĖLIŲ reikalaukite visuose knygynuose ir pas laikraščių pardavėjus;

ŠEŠĖLIŲ KAINA: vienas numeris 3 auksinai.

Visoms kariuomenės dalims.

Gen. Štabo Literatūros Skyriui gauta daug

rašomųjų dalykų

Kariuomenei parduodama žymiai pigiau,
kaip privatinėje prekyboje.

Akmens ir akmenėliai.

Pastaruoju laiku mūsų jaunoje kariuomenėje energingai pradėtas kultūros ir švietimo darbas. Šioje iki šiol, visai aplėstoje dirvoje giliai leidžiamas švietimo plūgas. Jis drasko dirvonus ir rengia minkštą, išpūrentą dirvą. Toje dirvoje rengiama sėti visokių kultūrinių augalų. Jie augs, bujos ir atneš Lietuvai puikų derlių.

Platus ir apleisti mūsų dirvonai. Daug, daug darbo artojams! Dar trūksta įpratusių, sumaningų darbininkų, dar ne visai nusikratėme nelemtos rusų įtakos. Bet ypač skaudu darysi, kuomet matai, kad šalia tų idėjinų, pasišventusių savo darbui, kaip skruz-

dėlės, darbininkų, randasi parazitų, kurie ne tik neprideda prie kultūrinio darbo, bet atpenč, savo elgimos jie trukdo dirbti kitiems. Juos galima sulyginti su akmenimis, kurie guli lauke ir kliudo artojui gražiai suarti dirvą. Žinoma, geras ūkininkas privalo nuvalyti lauką. Ir mes, turim sekti tą kultūringą ūkininką, juo labiau, kad mūsų dirvoje daug yra šių akmenų, akmenėlių. Ir tie akmenėliai jaučiasi, kaip pas Dievą už pečiaus, ir manyti ne mano, kad dirvos šeimininkas gali susiprasti ir išmesti juos iš lauko.

Yra dar ir kitos rūšies akmenėlių. Jie guli sau ramiai šalia dirvos ir garbina Dievą už tai, kad jų neliečia kultūros plūgas, kad nedrumsčia jų ramumo. Jie neatneša naudos, bet ir ypatingai ne kenkia. Yra tai taip sau „Dievo gyvulėliai“. Ir jeigu kai kada artojas juos iškeikia, tai jie jaučiasi neteisingai nuskauti.

Nuolatos tenka susidurti su tokiais „akmenėliais“. Per Steigiamojo Seimo rinkimus jie ypač apsireiškė. Imi su kuriuo nors jų kalbėti apie rinkimus. Pasirodo „akmenėlis“ neturi mažiausio supratimo apie rinkimus, apie rinkimų svarbą; maža to — jis dar iškilmingu balsu pareiškė, kad ~~vienas~~ nebalsuosiąs. Aš, girdi, ramiai sau gulėsiu dirvos pakrašty.

Jei tam „akmenėliui“ paaiškinti, kad jis vis tik šioks ar toks pilietis ir jo pareiga dalyvauti visuomenės gyvenime, tai „akmenėlis“ tik pasiūšiauš: „Aš, girdi, dirbu savo darbą sąžiningai, niekam nekenkiu ir kam tu, piktas artojaus, drumsti mano ramumą!“ It

kurčias bei aklas „akmenėlis“ vargų ką supras. Bet vis tik, ilgainiui panašūs „akmenėliai“ paties gyvenimo bus sutrupinti ir susilies su dirva; laikas viską daro. Rūpestingas ūkininkas užkas juos gilion duobėn, kad daugiau neterštų kultūringos dirvos.

K a z i u k a s iš 4-jo Pulko.

Iš Kultūros ir Švietimo Darbuotės.

5-to p. D. L. K. Kęstučio pulko I-mas batalionas. Jau 3 mėnesiai, kaip susitvėrusi ir darbuojasi Kultūros ir Švietimo Komisija. Jos rūpesčiu, bataliono vadui pritariant, yra įsteigtas kareivių knygynėlis. Prie knygynėlio yra skaitykla. Knygynėlis taip sutvarkytas, kad lengvai gali būti iš vietos į vietą kilnojamas.

Kareivių rūmai neįsteigti, nes jiems nėra tinkamo buto. Vakarėliai yra rengiami; iš jų grynas pelnas skiriamas Kultūros ir Švietimo Komisijai švietimo reikalams. Iš sporto dalykų manoma įvesti futbolą ir kiti žaidimai.

Kareivių mokykla veikia kiekvienoj kuopoj atskirai. Bendros bataliono mokyklos nėra. Kiekvienos kuopos kareiviai padalinti į 3 grupes: 1) visai nemokančių; 2) mažai (šiek-tiek) mokančių; 3) mokančių skaityti ir rašyti. Daugiausia dėmes kreipiama į nemokančius skaityti ir rašyti.

Paskaitas, mūsų batalione sumaino bendri skaitymai, kurie Kultūros ir Švietimo Komisijos nutarimu daromi du kartu savaitėj: trečiadieniais ir šeštadieniais. Bendri skaitymai daromi knygynėlio skaitykloj paeilui bataliono karininkų. Tenai skaitomi įdomesni straipsniai iš „Kariškių Žodžio“ ir „Lietuvos“ arba taip kas iš kariškosios literatūros. Gale skaitymų šis-tas kareiviams papasakojama.

Bendrus skaitymus kareiviai yra labai pamėgę ir uoliai juos lanko.

Kultūros bei Švietimo Komisiją sudaro: pirmininkas leit. Jurgis Bursokas; nariai: pusk. Kelpšas ir grandininkas Locaitis.

5 p. D. L. K. Kęstučio pulko II batalionas. Jaunesniųjų karininkų iniciatyva nuo užgavėnių prasidėjo mokymas analfabetų skaityti ir rašyti. Mokslui reikalingus daiktus perka patys kareiviai. Mokslui skiriamos 1–2 valandos po užsiėmimo. Mokslas pakol nepriverstinas. Mokosi tik norintieji. Norinčiųjų kiekvienoj kuopoj susirado po 20–30 žmonių. Jie noriai mokosi ir jau šiek tiek pramoko skaityti ir pasirašyti. Buvo kelios paskaitos iš istorijos, kuriose dalyvavo visos kuopos. Vieną paskaitą surengė dr. Šliupas apie dvasios ir kūno ligas. Kareiviai noriai eina į paskaitas, kad tik būtų žmonių, kurie galėtų dažniau paskaitas laikyti.

Knygynėlio ir kareivių rūmų iki šiam laikui nebuvo. Bet dabar iš lėšų, likusių nuo vakarėlio, surengto per Atvelykį įsitaityta knygynėlis ir tt.

Vakarėlių manoma ir daugiau daryti, nes batalione randasi kareivių, kurie įstengia prisidėti prie vakarėlio rengimo.

Šiek-tiek yra sporto mėgėjų. Jau mėnuo kaip bataliono vadas įtaisė futbolą ir kareiviai kiekvieną gražią dieną noriai juo žaidžia.

L. K. Mindaugo pulkas. Velykų savaitėj L. K. Mindaugo pulkas šiaip praleido laiką.

Pirmą Velykų dieną surengtas spektaklis. Vaidinta 2 veiksmų komedija „Jurgis Ziburys“ (vaidino 4-tos

kuopos kareiviai) ir 1 veiksmo komedija „Brangušai pabučiavimas“. Po spektaklio buvo šokiai ir žaidimai.

Antrą Velykų dieną buvo šokiai ir žaidimai. Ryšio komandos kareivis padeklamavo kelias eilutes, o karo-vald. K. Kubilius solo padainavo kelias daineles.

Atvelykio sekmadienį suvaidinta „Jaunavedžių naktis“ ir kareivis Aleknavičius pasakė du anegdotu. Paskui buvo šokiai ir žaidimai. Kareiviams įėjimas į visus vakarėlius buvo veltul.

Atvelykio sekmadienį 2 val. buvo G. Čerkeso paskaita „apie St. Seimą ir mūsų partijas“.

Balandžio m. 13 d. 2 val. d-ras J. Šliupas paskaitė apie Lietuvos reikalus, apie kareivių elgimąsi, apie sveikatą ir apie St. Seimą. Paskaita labai patiko kareiviams.

Pulke suorganizuota futbolistų komanda. Kareiviai labai užinteresuoti. Pulku reikalingi dar 7–8 futbolai, nes beveik kiekviena kuopa nori įsitaityti nuosavą futbolą.

3-čia batarėja. Šioj batarėjoj įsteigta mokykla. Mokoma skaityti rašyti, aritmetikos, Lietuvos istorijos. Toliau manoma dėstyti geografiją, gamtą ir k. d. Įsteigtas kareivių knygynėlis iš 350 knygų. Tam tikrų kareivių rūmų nėra įsitaityta, nes nėra atitinkamų namų; dalinai rūmus pavaduoja mokyklos kambarys.

Vakarų, koncertų nerengia, nes batarėja stovi tokioj vietoj, kur vakarams ir koncertams nėra patogių aplinkybių: kartais kareiviai susieina pašokti, pasilinksmiti. Į apylinkės kareiviai rengia ekskursijas. Kai kada batarėjos karininkai surengia kareiviams paskaitų.

Nepatogios fronto aplinkybės trukdo darbui. Nesenai batarėja grįžo iš pozicijų, kur apie mokslą negalėjo būti kalbos. Ūpas kareivių geras, noriai skaito laikraščius ir pageidauja kaip galint jų daugiau.

Kultūros ir Švietimo Komisiją sudaro: pirmininkas leit. Sidzikauskas; nariai leit. Steikūnas, kareivis Vaičiūnas ir kareivis Dapkus.

Pil. kun. Margio p. Pirmas bat. stovi geroje sąlygoje, tai ir švietimas ten sparčiai pirmyn žengia. Už 2 mėn. tikimasi nei vieno analfabeto batalijone nebeturėti. Turi mokyklą ir kareivių rūmus; ten pat bufetas su krautuve; daromi pasilinksminimai; turi knygynėlį; dalijant knygas, klausama apie perskaitytų knygų supratimą. Apskritai daug daroma ir daug žadama įvesti, k. a. sportas, ekskursijos į Kauno muziejus ir Kauno tvirtovės likučius, steigti artistų mėgėjų kuopa ir t.t.

Kiti du batalijonu stovi apkasuose, ir todėl švietimo darbas sunkiai ir menkai eina. Bet ir ten tvarkomi knygynėliai ir laikraščių skaitymas.

Kar. A-is.

Kareivių mintys

I.

Nuolaidumas kaltas.

Atminus 3. m. vasario 22–23 d. atsitikimus, šiurpuliai visą kūną nukrato: sunku ir pamąstyti, kokios galėjo būti tų darbų pasekmės. Nelietuvis, pažįstas mus tik iš laikraščių, neabejodamas galėjo pamąstyti, kad Lietuvos kareiviai, nenorėdami būti nepriklausomais, patys tą maištą sukėlė. Jeigu jie to ir nebūtų norėję, tai vis dėlto, gal ir nesąmoningai, padėjo įvairioms provokacijoms (apgaulingoms žinioms) mūsų nenaudai įsigalėti.

Bet argi taip? Argi lietuvių kareiviai nori maišto? Atsakyti šiam klausimui reikalinga gan daug pagalvoti ir pažinti lietuvių būdą. Kas lietuvius pažįsta tuojau neabejodamas atsakys — ne. [Lietuviai įkūrė savo kariuomenę tuo laiku, kuomet juos smaugė geležinė vokiečių kumštis, kuomet bolševikai organizavosi krašto viduj, o lenkai rengėsi savo legionais Lietuvos žemes pagrobt. Prisiminus sau visas šias begalo sunkias aplinkybes, kuriose kūrėsi Lietuvos armija, tuojau gali atsakyti į tą klausimą, — ne! Lietuviai sjekia savo nepriklausomybės, nežiūrėdami jokių klūčių. Tai kas kaltas? Kodel atsitinka toki dalykai, kurių dėka gali viskas sugriūti, kas taip sunkiai buvo mūsų statyta? Kodel įsileidžiame tokią provokaciją? Šiam klausimui tėra tik vienas atsakymas — kaltas mūsų nuolaidumas.

Prieš revoliuciją vokiečių kareiviams niekas nedrįso pasakyti, kad jų tvarka ar valdžia yra nepakenčiama: jie už tokius žodžius tuoj areštuodavo žmogų, drįsusį taip išsirtarti. Pas mus visai priešingai. Jeigu kareiviui kas nors pradės peikti mūsų tvarką, jis, kad ir nesutikdamas su tuo, tylės ir nieko nesakys. Labai mažai yra kareivių, kurie prieštarautų, o jei atsiranda, tai tik tokie, kuriems gerai žinoma padėtis ir aplinkybės, kuriose viskas pas mus darosi.

Provokatorius nesutikdamas pasipriešinimo mažuose užmetimuose, meluoja ir varo toliau savo judošišką darbą. Juo toliau, juo daugiau meluoja ir, galų gale, radęs nors viename klausytojūje užuojautos, taip toli įsileidžia į šmeižtus, kad jo kalbai pradeda tikėti ir kiti klausytojai. Štai kur yra visų provokacijų pamatas. Čia papasakosiu vieną tokių atsitikimų.

Pora mėnesių praslinkus po Ūkmergės užėmimo, vieną šventadienį pas šventorių Ūkmergėje susirinko žmonių kuopelė, tarp kurių buvo ir keletas kareivių; pradėjo kalbėtis apie savo vargus, rūpesčius, politiką. Vienas kalbančiųjų vyrų pradėjo plepėti apie neteisingus valdžios pasielgimus, apie Lietuvos skurdą, lenkų gėrybes ir tt. ir tt.

— Pas mumis Vilniuj visi kareiviai aprėdyti, pavalgydinti, viskas pigu, o čia pas jums, girdi, daugelis kareivių savo rūbus nešioja, apiplyšę, valgis menkas, o brangumas, — apsaugok Dieve!

— O tamsta iš Vilniaus? — paklausė vienas žmogelis, gyvenantis arti lenkų fronto.

— Taip, iš Vilniaus.

— Ar brangus pas jums maistas?

— Ne, nelabai: duona $\frac{1}{2}$ markės svaras, lašiniai 3 mk., — apskritai imant, kainos vidutinės, daug pigiau, negu pas jus.

— Tai Dievulėliau, — pasigirdo iš minios balsai, — pas mus lašiniai 8 mk. svaras!

— O tamsta ko čia atėjai? — paklausė vienas iš sodiečių.

— Aš... aš... grūdų nusipirkti, — pradėjo mikčioti sugautas melagis.

— Vyrai, į komendantūrą jį! — tarė vienas stovinčių kareivių.

Komendantūroj pasirodė, kad vilnietis buvo lenkų agitatorius, atsiųstas įkalbinėti jaunimą ir kareivius eiti į lenkų kariuomenę.

Tai tik vienas atsitikimas, o kiek panašių dalykelių įvairių įvairiausio turinio galima būtų surinkti, tai ir jaučio skūron nesutalpintumėm.

Delto kareiviai turi budėti ir, klausydami kokios nors paskalos, visados turi paklausti tokio daug žinančio „pono“, iš kur jis tą viską sužinojo ir tt. Tuomet toks provokatorius paklausimais sumuštas, tuoj pasirodys kas esąs.

Tad mažiau nuolaidumo, daugiau drąsos ir vasario 22—23 dienos daugiau nepasikartos.

Ciliukas.

II.

Del karinio pavidalo.

Čia noriu trumpai pakalbėti del nerikiuotėj tarnaujančių, k. a. del įvairių karinių įstaigų bei dalių raštinių ir tam panašių kareivių, kiek yra reikalo jiems karinio išsilavinimo teikti.

Didelė šių kareivių dauguma nėra buvusi rikiuotėj, nėra gavusi nei mažiausio karinio išsilavinimo. Daugelis nežino karinės tvarkos, bendrų karinės drausmės dėsnių, bendrų kariuomenės pareigų ir, apskritai, nežino karinio gyvenimo. Be to, jie neturi tinkamo karinio pavidalo (išvaizdos). (Čia neminiu tų nerikiuotės kareivių, kurie del nesveikatos yra paskirti į nerikiuotę prie gurguolių, dirbtuvių ir k.).

Labai nesmagu matyti, kuomet sveikas, dailus vyrukas, kareivis, švariose karinės uniformos rūbuose, eina prisiritęs, sulinkęs, į šalis krypuodamas, kojas vilkdamas, tarsi tyčia būtų pasamdytas batus plėšti; kepurę ant akių užsimovęs arba ją perdaug ant pakaušio atlošęs. Tas kariuomenėj vargu begali būti pakenčiama, ypač Kaune, nes tokie apsireiškimai žemina visą kariuomenę. Net ir yra sakoma, jog iš atskirų kareivių galima lengvai spręsti, koki yra visa kariuomenė, jos išmokymas ir vertė. Dabar daugiau dėmesio kreipiamas į kariuomenės išlavimą, jos išauklėjimą, nusistatymą bei dvasią, negu į jos skaičių. O kadangi ir pas mus Lietuvoj yra valstybei nepalankių gaivalų, tai tie vien tik ir temato, kas yra netobulo, blogo, — renka medžiagą mus šmeižti.

Šiai ydai pašalinti būtinai reikia įvesti visiem kariškiam privalomą karinės tarnybos žinojimą. Tam tikslui reikėtų įsteigti visų dalių (čia kalbu del Kauno įgulos) kariškiam bendrus karinio mokymo kursus, kuriuos visi nerikiuotinės tarnybos kareiviai privalomai laukytų. Tuo būtų mokoma: kūno mankštinimo, rikiuotės (be šautuvo ir su šautuvu), drausmės, vidaus, įgulos, lauko tarnybos statutų ir viso to, kas privaloma žinoti pavyzdžiam krašto apsaugos kareiviui. Pamokos lauke, — gimnastika, rikiuotė, — galėtų būti rytą prieš darbą, atliktos pamokos viduj, — statutai ir kiti dalykai, — po darbo vakare. Šiam kariniam mokslui pereiti laikas galėtų būti apibrėžtas arba nuolatinis.

Tas nerikiuotės tarnybos kareivių karinis auklėjimas naudingas visais žvilgsniais. Kareivis, gerai pažindamas karinę tarnybą, yra sąžiningesnis, geriau savo tiesiogines pareigas eina, kantresnis kokiame nors neištekly, labiau atjaučia dienos padėtį. Be to ir sveikatos žvilgsniu būtų labai naudinga, nes kareiviui per dienų dienas sėdint už rašomojo stalo ar kitokį darbą uždarytame kambary dirbant, jo kūnas silpsta ir atsigauti reikalauja sistematingo judėjimo tyrame ore, lauke, ypač ryto metu. Galop, to reikalauja gera kariuomenės reputacija (nuomonė), to reikalauja tarnybos labas.

Todel:

a) kiekvienas nerikiuotinis Lietuvos Armijos kareivis privalo turėti gerą karinį pavidalą ir dvasioje būti kareiviui;

b) kiekvienas nerikiuotinis Lietuvos Armijos kareivis privalo kuogeriausiai žinoti ir mokėti karo dalykų, gerai suprasti kodel jis yra kareiviu, ką ir kaip turi veikti atlikimui savo, kareivio, užduoties;

c) kiekvienas nerikiuotinis Lietuvos Armijos kareivis turi gyventi vienu visos armijos gyvenimu, viena dvasia ir vienu siekimu siekti, nes armija — tai viena šeima.

Ir, žinoma, neturi toj šeimoj būti asmenų mums svetima dvasia ir sieklais.

J. Kvietkas.

Red. prierasas. Lai tos mintys gyvu darbu virsta.

PRIEŠMIRTINĖ KARŽYGIO MINTIS.

Jaunuolis kareivis stovėdams po Vyčiu,
Žiūrėjo, kaip staugia aplinkui mirtis.
— Tėvyne, Tėvyne! — karštai jis kalbėjo —
Kaip lengva numirti kovoj del tavęs.

Daug pūna žemelėj gynėjų tavųjų,
Kapynuose amžius gulėti ramu.
Ne pirmas aš žūsiu ir ne paskutinis,
Tad drąsiai aš žiūriu į kapo miglas.

Kaip brangūs man karžygių tylūs kapeliai,
Ten ilsis narsiausi tėvynės vaikai.
Ir mano troškimas tebūn paskutinis:
Užmigtį kapuose su jais amžinai...

St. Volugė.

Žvalgyba.

Niekas, tur būt, neturėjo tokios svarbios reikšmės laike buvusio didžiojo karo, kaip žvalgyba. Aš čia kalbėsiu apie žvalgybą arti priešo pozicijų, kurią daro kariškiai būdami šiapus priešo linijų. Yra dar ir slapti žvalgybos agentai anapus priešo linijų, bet apie tai kitą sykį.

Būnant man Anglų armijoje prancūzų fronte, teko pastebėti, kad prieš kiekvieną žymesnį kariuomenės žygi būdavo daroma per visą prisirengimo laiką akylė žvalgyba, dargi net atkeliama užmanytieji žygiai, jei ten ar kitur dar tinkamai žvalgyba neatlikta.

Aš čia iš savo prityrimų parašysiu, kaip tokias žvalgybas atlikdavo Anglų armijoje. Anglai pagarsėję kaip geri žvalgai. Jie daugiausia išsimokinę žvalgavimo nuo Indų Indijoje ir nuo kitokių žmonių, dar laukiniais vadinamų, Afrikoje, Australijoje ir Naujoje Zelandijoje, nes, kaip jau žinoma, tose šalyse prisėjo anglams kariauti, kol jie ten neįgyjo savų kolonijų. Iš tų tai kareivių, kurie ten išsimokino žvalgybos, buvo geri instruktoriai ir daug Anglų armijai laike didžiojo karo patarnavo.

Kad atsargus prisirengimas reikalingas kiekvienam kariuomenės žygiui, tai neužginčys nei vienas kariškis, nes tas jau gana paaiškėjo buvusiame kare. Man rodosi, kad rusai kuomažiausiai rūpindavosi iš anksto prisirengti, bet užtai jiems brangiai kainuodavo kiekvienas jų žygis. Dabar apie patį žvalgavimą.

Kad sekmingai atlikti žvalgavimą, reikalinga laiko ir gerai išlavintų žvalgų. Reikia atminti, kad ir žvalgais nevisus galima išlavinti. Vyrus žvalgybai rinkti su įgimtais gabumais. Pašak anglų instruktorių, reikia tokių vyrų, kurie turi zuikio ausis, katės akis, moka kaip žaltys šliaužti ir, reikalui ištikus, kaip stirna bėgti. Dar galima pridėti, kad žvalgas turi būti toks, kuris girdi, kitų negirdžiamas, mato, kitų nematomas ir vaikščioja, nepalikdamas pėdsako.

Tam viskam atlikti reikalinga prisilaikyti šių taisyklių.

1) žvalgas niekad neturi būti sunkiai apsirėdęs nei apsiginklavęs, kad tokiu būdu savęs neapsunkintų;

2) žvalgas turi išmokti tamsoje vaikščioti, kas daugumai miesto žmonių nesiseka; žvalgas turi išmokti aplenkėti duobes ir grabes, surasti spragas visokiuose užtvartuose ir vaikščioti be jokio šlamėjimo;

3) žvalgas turi gerai įsidėmėti vietas, per kurias eina, visokius ženklus, akmenis, kelmus, medžių stobrius, kitaip jis nesuras kelią atgal; neiti prieš mėnulio šviesą, nes toli matosi; dabotis visokio šlamėjimo ir ginklų barškinimo, nes naktį toli girdisi; išmokti matuoti atstumą iš akies, nes naktį kitaip atrodo;

4) žvalgas turi turėti kompasą galvoje, nes kišeny ne visuomet randasi; visuomet vaikščiojant po nežinomas vietas turi gerai įsidėmėti, kur einama — į šiaurę, į pietus, į rytus ar į vakarus; žvaigždėtose naktyse galima naudotis žvaigždėmis: sietynu, gryžulko ratais ir Paukščių keliu (balzgana juosta per dangų) ir k. Jei žvalgaujama netoli, galima naudotis diena įsidėmėtais ženklais: medžiais, kelmiais akmenimis krūmais ir tt.;

5) žvalgas turi prieit, kiek galima arčiau prieš, jį pamatyti, jį girdėti kalbant, įsidėmėti priešo sustiprintas vietas ir kiek toje ar kitoje vietoje kareivių, kiek kulkosvaidžių, kokioje vietoje priešo susisiekimo punktai, kokioje vietoje apkasos vedančios į atsargą ir tt.

Tų visų penkių, ankščiau išdėstytų, nurodymų būtinai reikia laikytis atliekant žvalgybą. Dar buvo vartojamas „Comonflage“. Šis naujas anglų žodis lietuviškai gal, atatiks „pamėgdžiojimas“: žvalgas tankiai apsirengia panašiai į kokį nors stuobrį arba žaliuojantį kadagių ar karklų krumelį, žinoma, jei tokių daugiau apylinkėje randasi; daboti, kad nepasidarytų naujas reginys. Taip pasirėdęs, nežymiai krutėdamas, žvalgas kartais visai arti prieina priešo poziciją ir gauna reikalingų žinių.

Kaip anglai sako, geri žvalgai, — tai kariuomenės akys ir ausys. Bet tik geri, o gerus, kaip jau minėjau, galima tik parinkus iš gabesnių išlavinti. Nors lietuviai kaimiečiai veik visi moka tamsoje vaikščioti, bet žvalgais reikia rinkti tik vikrius ir drąsius vyrus. Koks nors bails žvalgas, kur nors patupėjęs ir nieko nematęs, gali niekų pripliaukšti ir tokiu būdu įvesti didelius kariuomenės būrius į kilpas.

Dažnai į svarbesnę žvalgaujamą vietą atskirai siunčiama po 2 ar 3 žvalgus ir tik jų visų pranešimus sulyginus sprendžiama apie priešo padėtį. Žvalgai, paprastai, tik ir laikomi žvalgavimui. Atlikę įsakytą žvalgybą, būna laisvi nuo užsiemimo.

Anglų armijoje žvalgams duodavo puskarininkų laipsnius ir pakeldavo algą sulig vadų rekomendacijos. Butus jiems parūpindavo prie batalijonų štabų ar kitokių dalių štabų.

Tiek tuo sykiu apie žvalgavimą ir žvalgus.

A. Kriaučiunas.

Kitų valstybių armijos.

Rusų bolševikų kariuomenė.

Raudonosios rusų armijos skaičius, Lenino žodžiais, turėtų būti arti 3 milijonų kareivių ir apie 300 tankininkų-karininkų. Bet iš tikrųjų toli gražu tiek nėra, nes, nors mobilizacija skelbta visų vyrų nuo 18 ligi 45 metų amžiaus (specialistai imami iki 35 metų) bet į mobilizaciją daugybė nestojo, o iš pastojusių kariuomenėn, didelis nuošimtis pabėgo ir slapstosi. Vasaros metu tie pabėgėliai miškuose sudaro taip vadinamą žaliąją armiją, kuri užsilima plėšimais. Pereitą metų Oršos apylinkėje dezertyrai išleido net savo laikraštį vardu „Dezertyr“.

Iš kariuomenės bėgimas yra taip įsigalėjęs jog bolševikų valdžia buvo priversta įsteigti tam tikras įstaigas kurios kovotų su dezertyravimu ir gaudytų dezertyrus. Tą darbą atlieka: gubernijose „gubkomdezertyr“ (gubernijos komisariatai kovoti su dezertyrais). Maskvoje veikia „Centrokomdezertyr“. Pagavę slapukus naujokus bolševikai tuojaus įvaro į frontą.

Už pabėgimą iš kariuomenės antru kart — baudžia mirtimi.

16 ir 17 metų taip pat mobilizuoti. Jie turi išelti taip vadinama „vojennoje obučenije“ (karo mokymą). Į frontą jų nevaro.

Karininkai daugumoje — buvusieji caro armijos oficeriai. Naujiems karininkams ruošti yra pristeigta Karo mokyklų: pėstininkų, raitelių, artilerijų ir inžinerijos. Karo mokyklose kursas tęsiasi 6 mėnesius. Į Karo mokyklą priimami paprastai Kareiviai be jokio mokslo (net analfabetai). Jei norinčių stoti į mokyklą per daug yra, tai priimami pirmiausia ištikimesnieji bolševikų valdžiai bei turintieji komunistinių rekomendacijų.

Pirmus 3 mėnesius Karo mokyklose mokoma skaityti, rašyti, aritmetikos pradžios ir aiškinama komunizmo dėsniai („političeskaja gramota“). Kitus 3 mėnesius mokoma specialiai karo dalykų. Turintieji bendrą mokslą, privalo stoti iškart į specialų skyrių. Neseniai įsteigta Karo Akademinė. Žinoma taip rengiami jų karininkai mokslo žvilgsniu labai mažos vertės teturi. Karininkai nešioja prie krūtinės raudonus ženklelius.

Bolševikų kariuomenėje yra tik užimamos vietos: kuopos, bataliono, pulko ir tt. Vadai. Visi karininkai turi bendrą pavadinimą — „Krasnyj oficer“ (raudonasis karininkas). Ytin pasižymėję karo dalykuose (pav. Trockis) gavo garbės titulą „Krasnyj General“. Kariuomenės dalių vadai skiriami iš viršaus; rinkimai kariuomenėje jau seniai panaikinti.

Bolševikų kariuomenė labai blogai aprenpta: daugelis raudonarmiečių vaikščioja apsiavę vyžomis. Milinės valdžia rekvizuoja iš gyventojų. Raudonosios armijos apginklavimas pirma buvo labai menkas, bet dabar jis žymiai pagerėjo, nes bolševikams teko daugybė ginklų bei amunicijos iš Denikino ir kitų žlugusių armijų. Į frontą kareiviai vežami be ginklų, kadangi bevežant daug kareivių pabėga ir išnešioja ginklus. Kareiviai gauna ginklus tik fronte.

Raudonarmiečiai maitinami geriau už civilius gyventojus, bet vis tik palyginti, gauna labai menką valgį.

Komunistų nuošimtis raudonojoje armijoje labai mažas: iš šimto kareivių 3 — 4 komunistai. Kiekvienoje kariuomenės dalyje Komunistai kariškiai sudaro taip vadinamą „Komunističeskaja jačeiką“, kuri seka kareivius, šnipinėja, neduoda jiems iškrikti. Dalyse yra dar ir politiniai Komisarai, kurie daboja kareivių ūpą, neduoda kareiviams mitinguoti, daryti be jų žinios susirinkimus ir tt. Bolševistinę agitaciją kariuomenės tarpe varo komisarai ir „jačeikos“. Apskritai bolševikų kariuomenė neturi jokios idėjos ir laikosi tik ačiu terorul bei akiai prievartai. Įtariamuosius kariškius bolševikai tuojaus šaudo. Kareivių švietimo reikalais niekas nesirūpina. Raudonarmiečiai yra labai tamsi minia, lengvai pasiduodanti agitacijai. Tečiau dėl bolševikų budrumo jokia kita agitacija, šalia komunistinės, raudonojoje armijoje neturi vietos.

Taip atrodo armija tu, kurie skelbė šiaip karą, šalyn vadai, šalyn prilevarta kariuomenėj tarnauti! Ir kariauja, ir žmones žudo, ir raudonus generolus skiria.

Šiaurės Amerika (Jungtinė Valstybė).

Mūsų telegrafų agentūra „Elta“ š. m. balandžio 17 d. praneša iš Vašingtono (Jungtinės Valstybės būstynės), kad senatas priėmė įstatymą, kuriuo įvedama laisvas (savo noru) kariuomenėj tarnavimas. Tik vyrai nuo 18 iki 28 metų priverstinai bus karo dalykų mokomi, bet mokymo laiką patys žmonės rinksis.

Naujas įstatymas įgys galią nuo 1922 metų.

Italai.

Š. metų balandžio 20 d. „Elta“ iš Rymo (Italų būstynės) praneša:

Italų armija reorganizuojama (tvarkoma kitaip). Ginkluotos pajėgos mažinamos iki 150,000 kariškių. Būsią tik du korpusai; raitelių skakčius taip pat mažinamas.

K. B.

BELAISVIO ILGESYS.

Lietuva brangioji,
Šalis pamylėta,
Tavyje man laimė,
Tu man pažadėta.

Prie tavęs aš siekiu
Kiekvieną dienele,
Ir siunčiu dejonų
Tau kas valandėlę.

Kaip man miela būtų,
Kaip gelsčiau kovoti
Ir brangiai tėvynei
Gyvastį aukoti!

Bet toli nuo tavęs
Šiandien aš randuosi,
Tai nelaisvėj priešų
Atskirtis kankinuosi.

Žilūkai.

Už laisvę.

(Žiūr. „K. Ž.“ Nr. 17).

— Vyrai, atiduokit jiems ginklus!

Šitas „atiduokit ginklus“ buvo skaudžiausias vokiečiams smūgis. Jie pajuto tas galingas mūsų dvasios jėgas, kurių jų instancijai jau visiškai trūko, ir nusilenkė prieš mus: pasiėmė savo ginklus ir išsidangino, nei žodžio neprabilę, o rytmetį jų generolai, atvykę į štabą, atsiprašinėjo už taip „nemalonų incidentą (nesusipratimą)“.

Tai pirmas mūsų laikų Lietuvos istorijoje atsitikimas, kuomet sukilusių savo laisvę ginti tėvynės sūnų vadas jos garbę ginklu apgynė.

Pats tas vadas buvo nelaimingas žmogus: kas žingsnis, — kančia, jei ne dvasios tai kūno. Rusai bruzda, juda, su vokiečiais kažkokias derybas veda, bare vis drąsesni, vis tankiau ir tankiau prieš mūsų užtvaras jų žvalgai nardo.

Vasario 11 d. vakare, a. a. Juozapavičius rengiasi barą aplankyti. Sėda į arklį. Tas staiga apsisuka, stoja piestu ir, kaip pakirstas, aukštinielkas griūva. Vėlionis visu sunkumu krinta ant įšalusios, suledėjusios žemės. Pribėgu, keliu. Atsigavo. Sunkiai, skaudžiai atsiduso, paelti negali.

— Kas arkliai? — paklausė. — Jeigu kojų nenusilaužė, tuoj tegul jį man paduoda.

Patariu jį barą pavaduotoją pasiųsti, o pačiam prigulti. Bet vadas nei klausyti nenori — greičiau į arklį... Ir nuvargusį, sumuštą, sergantį vargais negalais pasodinom į balną. Išjojo. Tik švilpdamas vėjas jį keliu nulydėjo.

Bare taip pat ramumo nerado. Kad rusai puls, jau abejonių nebuvo. Reikia juos patikti, reikia atremti, o vyrų tik saujelė, ir šautuvų nevisai užtenka. Pasipirties iš niekur nėra. Vienai vieni audringas tūros

saloj. Tiesa, vokiečiai sakos neįsileisų rusų, bet jų pažadam negalima tikėti.

— Ei, vyrai, visi prie ginklų!

Ir kas tik galėjo, išėjo į barą. Tai buvo vasario 12 d. Išėjo ir apie 8—9 v. vakare susidūrė su besiritančia rusų banga. Jų daug, mūs sauželė; jie apginkluoti, o mes kaip ir be ginklų; jie seni kareiviai, papratę kraujuos braidžiot, o mes jaunuoliai, vos iš tolo šūvius tik girdėję, — bet laikomės, spiriamės. Tuo pat laiku iš Kauno, kaip iš dangaus siunčiumi, atvyksta keli šimtai vokiškų šautuvų.

— Valio! Lai gyvuoja Lietuva! — sušunkam iš džiaugsmo. Ir keletas vežimų su ginklais vėsula į barą lekia. Štai kur mūsų viltis ir pagalba! Vadas nudžiugo, jo akys nušvito.

— Atremsim, — kalba — atremsim!

Ir gal būtume atrėmę, jeigu ne vokiečių kerštas: apie 11—12 valandą įbėga štaban žvalgas ir praneša naujieną:

— Tamsta Vadas, iš Koniukų mus į užpakalį šauda.

— Negal būt, — ten vokiečiai.

— Šauda iš kulkosvaidžių.

— Štabo viršininkas mano vietoj. Arklių—ir išjojo. Pamačiau aš jį jau beauštant. Išblyškęs, nuvargęs, lūpos sukepusios; pėsčias bėgo į štabą. Aplink jau tarškėjo kulkosvaidžiai, bėrė šautuvai, kulkos, kaip bitės, apie ausis zizgė. Mūsiškiai skubiai stūmėsi tiltu ir dar panemuniu į grandinę sugulti mėgina. Veltui: juos jau nuo geležinio tilto pila ugnis. — Greičiau važiuokit su štabu ir išdu, o man paduokit porą vežimų: gelbėsiu likusius šautuvus.

— Vade! Gelbėkis pats: jau pjonierių kazarmes ima, mus supa! Mūsiškiai, kas galėjo perėjo tiltą — pataria kažkoks kareivis. — Tamsta Vadas. Štai ir arklys pabalnotas, — bandau įkalbėti.

— Arklių palikit, o pats greičiau pirmyn! Geriausios kloties! — Ir nubėgo.

Daugiau jau jo nebemačiau. Pasakoja, būk taip drąsiai, per Nemuno tiltą su ginklų vežimū jis lėkės, kad rusai net šaudyt nustoje: netikėjo, kad pačiam jų grandinių vidury priešas galėtų atsirasti. Ir tik kažkam šūktelėjus: „Jų pulko vadas!“ pabiro šūviai, ir vadas, kaip jaunas pakirstas medis, griuvo ant Nemuno tilto. Griuvo ir, aukuodams save Tėvynei, amžinai užmigo. Priešas į Tėvynę ėjo jau tik per jo kūną.

Palaidojo jį Alytaus pillečiai užnemunio kapinėse. Sugrįžęs 1 pulkas pernešė savo vadą į Suvalkų pusę ir iškimingai Tėvynės žemelėje palaidojo.

Ir, rodos, galas jo prakilniems siekiams, galas jo svajonėms. Bet ne. Tik metalai praėjo, o mūs jau stiprūs pulkai, mes jau daug išblaškėm tų, kurie mus pavergti norėjo; mes šiandien jau drąsiau žengiam į ateitį, drąsiau einam į laisvę, į nepriklausomybę. Jis po šalta velėna. Žali medžiai, rytmečiui auštant, blizgančia rasa, kaip ašaromis, jo kapą vilgo, o tamsų vakarą jų lapai tyliai jam amžių tiesą šnabžda: — Per mirtį į laisvę!

K. L. B.

BIBLIOGRAFIJA

✓ 3. *Aišbės Kas teisybė — tai ne melas.* Aušros išleidimas. Vilnius 1905 m. 63 ps.

Raštų apžvalgai, tariant bibliografijai, rūpi ne tik tie raštai, kurie tik dabar spaudinami, bet ir seniau spaudinti, jei jie, žinoma, turi svarbos (teigiamos ar neigiamos) gyvenamai valandai. Del to ir čia keliamas, žinoma ne pirmą kartą, Aišbės „Kas teisybė — tai ne melas“.

J. Melio

Iš neužmirštinios praeities.

(Vaizdelis).

(Žiūr. «Kar. Žod.» Nr. 17).

Prašvitus pamatė kryžuočiai, kad lietuvių jėgos prieš juos, tai tik menkas paukštelis prieš galingą vanagą. Geležiniu žiedu apsupė kovojančius visom savo jėgom pavienius lietuvius; pasidarė atskiros besikaujančių krūvelės, kurių branduolij buvo keli ar tik du lietuvių. Žiedai didėjo, smarkiau virė juose kova, — rugiapiūtė lietuvių buožėms ir kardams buvo pati tikroji. Išsiblaškę, naktį prietaringai išsigandę priešai auštant liko smarkesni, be gėdos gulė ant neskaitlingų lietuvių. Vienoj krūvelėj ypač smarkiai kovėsi. Galop kovojančių žiedai persiskyrė ir iš ten išsiveržė, dauždamas buožę į šalį; žilas karžygis: sušilęs, sušutęs, apsitaškęs krauju. Jis vis suko aplink galvą buožę ir žiūrėjo domiai, kame galėtų rasti Meilutis. Rado jį besikaujantį vokiečių apsuptą. Prišoko, praretino vokiečių eiles, dauždamas jiems į nugaras. Ten iš tiesų darbavosi Meilutis, ir nors perkirstu pečiu, bet narsus ir stiprus, Meilutis pralaužęs eiles, iššoko ir suprato, jog jau laikas. Tada sukaukė vilku taip, jog užstebė kovos užesį ir įvarė šiurpulį kryžuočiams po šarvais. Sukaukęs, pakeliui mušdamas kryžuočius, spruko pelken į taką, kurs visuomet baigdavosi prazutimi tiems, kurie išdrįsdavo paliesti miško slapybes.

Lietuviai suprato tą kaukimą, kas dar nekrito, šoko pelkėto miško link, vejami įsikarščilavusių kryžuočių, kurie matydami, jog ralti ir pėsti lietuviai bėga taku. Suklyko, sujudo juos vytis džiaugsmingai kryžuota minia, vydama kaip papuolė lietuvius, ma-

nydama, jog jei lietuviai bėga tuo taku, tai jis veda pilin. Patraukė visi paskum lietuvių, kas dar buvo lygumoj.

Maža lietuvių teliko, nei pusės tiek kiek pirma. O jie skubiai vedė kryžuočius, pasukdami į gretimus takus ir gryždami atgal į didįjį; kartais sustodavo, sulaukydavo įsiutusius kryžuočius, užversdavo juos vienus ant kitų, ir darydami jų tarpe sumišimą. Takelis greit pasiliovė, lietuviai lėkė jau per velėną, kuri drebėjo ir siūbavo nuo sunkių kryžuočių, tačiau kryžuočiams nerūpėjo niekas kitas, kaip tik nepamesti iš akių lietuvius, kad juos sekant ir pilies pasiekti. Galop pasiliovė kupstai, velėna po kojomis pradėjo labiau liumpseti, priešais pasirodė kreivas medis ir juoda dumblo duobė. Čia sustojo Meilutis, čia sustojo ir visi likę lietuviai. Jie jau išpildė savo užduotį, nuvedė, kur reikėjo, priešus; teliko tik mirti karžygiškai ir kad laumės pradėtų raginti balinius traukti savo aukas.

Užgriuvo įsibėgėję kryžuočiai, trumpai siautė kova, greit krito karžygiai. Pirmieji saulės spinduliai sveikino jau karžygių vėles dausose... Bet ne, dar kažkas ten juda? Tai yra Žymukas su Kirvaičiu. Puola jie prie Meilučio, pargriuvusio žemėn, ir greitai nutraukia į šalį. Bet dar gyvas Meilutis, atidaro akis ir, pamatęs Žymuką, sako imdamas iš užančio aukso juostą, kurią brangia kaina užpelnė ir kurios niekam negalėjo atiduoti:

— Eikit pilin ir pasakykit, kad mes išpildėme savo užduotį, jog mumis ainiai nekeiks, kad čia mūsų kaulai pus. Mirėme, kaip tikriems karžygiams priderėjo. Tegu ateis surinkti tą, ką varnos paliks... O šią juostą atiduok... Sigutei... ir pasakyk, kad troškau pamatyti čia, bet pasimatysim dausoje...

Šis raštas neištisinis. Jį sudaro keli trumpučiai raštai: 1) Ugnis negesinama išsiplečia (sekamas rusų rašytojas Levas Tolstojus); 2) Kaimo mokykloje; 3) Verpelė (sekamas Guy de Maupassant); 4) Mūsų ponai; 5) Brička; 6) Kas kaltas (sekamas Fedkovič) ir 7) Debesėlis. Šie visi rašiniai pavadinami vienu vardu: „Kas teisybė — tai ne melas“. Ir labai gerai padaryta, nes jie visi vienos minties siekia, — teisybės:

1) „Ugnis negesinama išsiplečia“ moko gyventi žmones meilėj ir santaikoj; kas to nesilaiko, žūna;

2) „Kaimo mokykloje“ pasakoma, kaip blogai daro tą aukštąjį mokslą išėjusi jaunuomenė, kuri pasilieka svetur svetimams dievams tarnauti ir savo kraštą pamiršta;

3) „Verpelė“ parodo, kaip žūna žmonės nuo degtinės;

4) „Mūsų ponai“ iškelia aikštėn vaitų (viršaičių), šaltyšių (dešimtininkų) ir teisėjų niekšybes ir pasako, kokiais jie neturėtų būti;

5) „Brička“ pajuokia girtuoklius;

6) „Kas kaltas“ aiškiai nupasakoja, jog ne turuose, bet meilėj tikroji žmogaus laimė;

7) „Debesėlis“ vaizduoja, kaip doras žmogus nei valandėlės negali savo pareigų pamiršti ir kaip nelaimingi tie, kurie su jomis apsilenkia.

Gražios, gero mokinančios mintys. Jos kaip tik dabar skaitytinos.

„Kas teisybė — tai ne melas“ tinka kariuomenės knygynams.

4. M. Biržiškos „Lietuvių Dainų Literatūros Istorija“. Lietuvių Mokslo Draugijos leidinys. Vilnius 1919 m. 118 psl.

Turinys: I. Metraščių raudodainės; II. XII ir XVII šimtmečių žinios apie raudas; III. XVI ir XVII šimtmečio šviesuomenė apie dainas ir dainavimą; IV. Gamtos balsai ir žmonių dainos Duonelaičio veikaluose;

V. Rugio dainelės ir vokiečių literatūra XVIII šimtmečiu; VI. Rėza.

Ši knyga pirmoji atskleidžia mūsų dainų literatūros istorijos lapus ir mokslo žvilksniu turi didelės vertės. Bet reikia pasisakyti, kad ji teprieinama tik mokslą ėjusiems žmonėms.

Kariuomenės knygynuose Lietuvių Dainų Literatūros Istorija būtina turi būti. Mar. J. L.—is.

Kovoje už Tėvynės

Nepriklausomybę.

Mirė nuo ligų

Bingelis Dimas — Mordosavo kaimo, Alytaus val. ir ap. **Slovickas Andrius** — Ivanupkos k. Leškevos v. Alytaus ap. **Grubis Juozas** — Justinavo k., Kapčiamiesčio v., Seinų ap. (visi trys palaidoti Mariampolės kapuose). **Senzikas Raulas** — Pažiškių k., Klebiškių val., Mariamp. ap. (palaidotas tėviškėje). **Noreika Juozas** — Kilbių k., Babių v., Kauno ap. (palaidotas Mariampolėje). **Augustis Stanislovas** — Bolnikų(?) v. **Reteris Albinas-Ferdinandas** — Gaištariškių k., Bartininkų v., Vilkaviškio ap. **Mitkus Pranas** — Milniškių k., Galių v., Kauno ap. **Veke rotas Juozas** — Šuklių dv., Žaliosios v., Vilkaviškio ap. **Petkevičius Juozas** — Ramkų k., Žaliosios v., Mariamp. ap. **Dedelis Aleksandras** — Serių k., Kovarsko v., Ukmergės ap. **Sedlauskas Jonas** — Jovališkių k., Simaičių v., Raseinių ap. **Delibagas Kazys** Pažilgos k., Dusetų v., Rokiškio ap. **Jakubavičius Jonas** — Grinkos k., Krekenavos v.,

— Aš nenorū eiti pilin, aš noriu mirti čia — tarė Žymukas.

— Ne, tavo mirtis čia jokios naudos neatneš; mes jau savo gyvastimi išpildėme, išgelbėjome pilį, o tu padėk galvą ten... kame Tėvynė iš tavęs reikalauš... Tėveliui, močiutei, seselėm.. sakyk... kad miriau už Tėvynę... Vaidatui, jog padariau tą... pabučiuok mane ir eik... — pratarė Meilutis ir priešmirtinis šiurpulys perkratė jo kūną.

Žymukas karštai jį pabučiavo ir su Kirvaičiu išlėkė iš velėnų ant kupstų, o Meilutis palydėjo savo brolių meilės žvilksniu ir žodžiais:

— Pasek mane... būk narsus ir kovok, kaip mūsų bočiai kovojo... — ir išleido paskutinį kvapą. Ir nebematė jis jau savo broliuko žvilksnio, kurį dar matė iš tolo į mirštantį brolių, negirdėjo ir jo žodžių: „Laimingai, tesusitiksime dausoje“.

Bėglius pradėjo vyti vokiečiai. Kirvaitis, pamatęs, jog atėjo jam eilė mirti, ir leidęs Žymuką pirmyn, pats sustojo ir sutiko vokiečius. Greit krito jis iš jų rankos, tačiau, kol kovėsi, Žymukas išnyko iš akių ir vokiečiai, pabraudę sugrįžo prie savųjų minios.

O Žymukas, pildydamas Meilučio valią, kūrė per lankas pilin; jo lupos nuolatos šnabždėjo:

— Mirė už Tėvynę, laimingas Kirvaitis! Kad ir man taip mirti...

Karštas lietuvių kraujas nudažė raudona spalva žolę; iš kai kurių lūpų išsprunda dar žodžiai: „gavote plėšikai; greit jau jums mazgos laumės! Valio Lietuvai“

Mirė kankinami, bet ramiai, džiaugdamies, jog savo užduotį išpildė...

* * *

Džiaugias lietuvius išmušę kryžuočiai, daro juokus iš jų lavonų, bet neilgam jų džiaugsmas... Nuo šios linguojančios pievelės nėjo jokio kečo, o užpakalin vėl nebegalima buvo beiti, nes sunkūs guoliai pralaužė velėną ir purvas traukė juos į save sykiu su arkliais. Šoko jaunas kryžokų vadas pirmyn, bet nūsmuko arklys į balą; vos ištraukė iš kilpų kojas ir užlipo ant velėnos, kaip ji persiskyrė ir kojos prasmejo į purvą. Stengėsi ištraukti kojas, bet veltui, miškinis savo aukos nebeatiduos; kuo labiau traukiasi, tuo greičiau čiulpia jį purvas į vidų. Jau vadas iki juosmės, jau iki krūtinių. Be vilties kečioja jis į visas puses rankomis, šaukias Dievo pagalbos, šaukias draugų, bet juose kraujas gyslose šala ir nei vienas nesijudina iš vietos. Jau matyti tik galva ir besikečiojančios rankos; jau nebegali išrėkti, jau tik pusė galvos, tik baisios išverstos akys kraiposi; jau tik vienos rankos iš purvo kaišioja, jau tik pirštai.

Atsižvelgia kryžiokai atgal, o jau guoliai įgrimzdė iki pusės. Baisus vaizdas atsirado kryžokų vaidentuvėje. Šoko į šalį, bet kiek nenubėga pradeda grimzti žemėn. Dabar tik kryžiokai suprato kiek kainavo lietuvių būrello mirtis, ir išsiveržė iš jų krūtinių prakeikimas ant lietuvių narsumo ir tėvynei atsidavimui. Puolė be vilties vienas ant kito; per pusiau įgrimzdusių lipo iš prakeiktos vietos kaip tik galėjo, bet visi papuolė į balos narsus ir visus besotė įčiulpė. Sustingo likusieji ant velėnos lopo kryžiokai; turi dar vilties, jog juos nepasieks toks likimas, stingsta jiems gyslose kraujas, žiūrint kaip aplink kovoja žmonės su baliniu; rėkia, klykia, nors viskas veltui. Dar turi vilties, kad ištikis, bet jau ir po jų kojom pralūžo ve-

Panevėžio ap. **Kulikauskas Juozas** — Rozalių dv., Panemunės val., Kauno ap. **Daukša Justinas** — Kedainių miestel. ir ap. (visi vienuolika palaidota Kedainių kapuose). **Pakutinskas Juozas** — Gaurės k., Tauragės ap. **Virvilas Boleslovas** — Bardiškių k., Raseinių ap. **Zimitas Aleksandras** — Bogušinės k., Silavos v., Raseinių ap. **Visbara Kazys** — Vidgirių k., Vilkaviškio ap. **Jomanta Konstantinas** — Jurbarko ap. **Lakavičius Antanas** — Neverenų k., Kauno ap. **Aišrota Juozas** — Jalgoniškių k., Garlevos v., Kauno ap. **Bausys Karolius** — Škaradų k., Ukmergės ap. **Jakštavičius Antanas** — Šiaulių miesto ir ap. **Borkys Jonas** — Starkų k., Vilkaviškio ap. **Pacevičius Jeronimas** — Jėnavos miesto, Kauno ap. **Mikašauskas Antanas** — Gervičių k., Bortakonių v., Tauragės ap. **Suprikas Kazys** — Kauno miesto ir ap. **Norkus Povilas** — Danilų k., Kaltininkų val., Skaudvilės ap. **Smolenskas Jonas** Alksnėnų v., Vilkaviškio ap. **Papartis Vincas** — Gižų v., Vilkaviškio ap. **Cekaitis Antanas** — Lobių v., Skaudvilės ap. **Maciulevičius Dominas** — Kauno miesto ir ap. **Rimkevičius Jonas** — Dargučių k., Kedainių apskr. **Simelaitis Vincas** — Žvirgždaičių k., Būbelių val., Šakių apskr. **Suopys Jonas** — Jontijos k., Plokščių val., Šakių ap. **Pečkaitis Jonas** — Mauručių k., Veiverių val., Mariampolės ap. **Vitulskis Pranas** — Šančių miesto, Kauno ap. **Bonkis Antanas** — Dambrovos dvaro, Gelgaudiškio v., Šakių ap. **Kušeniauskas Silvestras** — Žiezmarų miest., Trakų v. **Bradūnas Petras** — Kunigiškių k., Pajevonio v., Vilkaviškio apskr. **Kasparavičius Pranas** — Grajauskų k., Bartininkų v., Vilkav. ap. **Samuolis Stasys** — Jokuškių k., Radviliškio v., Šiaulių ap. **Balvočius Jonas** Čekių k., Vieksnių v., Šiaulių ap. **Matekaitis Antanas** (karo valdininkas) — Radviliškio m., Šiaulių ap. **Račinskis Bronius** — Šilalės k., Tauragės ap. **Simonavičius Viktoras** — Kantonskių k., Švenčionių ap.

lėna ir pajuto, jog visi pradeda grimzti. O saulė lyg pasityčiodama beria į juos savo auksinius spindulius. O bala vis čiulpė vidun, vis gilyn ir gilyn, neklausydama jų vaitojimų, pastangų išlikti gyvais. Skęsta, žusta, nyksta paskutini plėšikų.

Nors žuvo Meilutis, nesulaukęs išsipildymo savo svajonių, kurias išauklėjo jis savo krutinėje, bet žuvo ne veltui, žuvo su broliais lietuviais karžygio mirtimi dėl Tėvynės, dėl savų žmonių laisvės. Pilis buvo išgelbėta, išgelbėta visa Lietuva nuo gaisrų, ašarų klanų ir verguės. Verkė motulė, verkė seselės, bet užvis labiau verkė skaisti Sigutė, kartkartėmis išimdavo iš margos skrynėlės aukso juostą, gailiomis ašaromis ją liejo. Tiek vilties, tiek laukimo, tiek širdies troškimo. Bet prisimindavo, jog neveltui žuvo, kad per jo mirtį, tapo išgelbėta Tėvynė nuo priešo, suspausta, nors pripildyta pasigerėjimų širdimi nusiramindavo...

Ilgai žmonės minėjo narsius karžygius ir jų darbus. Slenkant laikui ta bala pavirto pasakų šaltiniu, padavimu, kurį kartodavo žili kanklininkai po visą Lietuvą, apie narsų Meilutį ir karžygius. Ir Laumių bala buvo pavadinta Kovos bala.

(Galas).

Mirė nuo kontūzijų:

KARININKAS Šulcas Pranas — Allenšteino miesto, Mažosios Lietuvos.

KAREIVIS Stravinskas Antanas — Mačiūnų k., Kleviškių val., Mariamp. apskr.

Mirė nuo žaizdų.

KARININKAI:

Pilipauskas Adomas — Liudvinavo k., Skirsnemunės v., Raseinių ap. **Hoffmanas Karolius** — Vinleikių dvaro Šiaulių apskr.

KAREIVIAI:

Poldauskas Juozas — Bolčiūnų k., Tauragės apskr. **Norvaiša Vladas** — Pekelių k., Raseinių ap. **Jancaitis Motiejus** — Paprūdžių k., Pilviškių val., Mariamp. ap. **Jurgelaitis Antanas** — Pašerių k., Vilkaviškio ap. **Makarevičius Andrius**. **Požeras Antanas** — Padročių k., Veiverių v., Mariampolės ap. **Zurlys Vaclovas** — Burokų k., Merkynės v., Trakų ap. **Ivaškevičia Jonas** — Radviliškio miesto, Šiaulių ap. **Mickevičia Juozas** — Pajevonio val., Vilkav. ap. **Raila Jurgis** — Panevėžio ap.

Žinios.

Lietuvoje.

Kaunas. Penkluose Kauno miesto rinkimų rajonuose paaikšėjo šie rinkimai į Steig. Seimą: lenkai gavo 3,244 b.; žydai — 3,584 b.; vokiečiai 551 b.; lietuviai — 5.631 b.

— Bal. 17 d. Šančių gyventojas Barusevičius drauge su savo vaiku krapštinejo seną surūdijusią granatą. Granata sprogo ir visiškai sudraskė tėvą ir sūnų.

— Lietuvos Sporto Sąj. Valdyba praneša, kad į visus liet. sporto sąjungos klubus priimami visi, kas tik nori ir gali užsiimti sportu.

Čekiškių rinkimų apylinkė, o taip pat Šaukėnų rink. apyl., II-oj ir V-oj rinkimų apygardoj rinkimai atidėti į balandžio 26 ir 27 d. Kadangi dėl įvairių nesusipratimų paskirtu laiku rinkimai neįvyko.

Ukmergė. Balandžio 14 d. nuo pat ryto krūvelės piliečių pradėjo rinktis netoli rinkimų vietos ir tartis už ką balsuoti?.. Dažnai sodietės moterėlės priėdavo prie kariškių klausdamos: „pasakykite, Tamselės, už ką dabar balsuoti?“. Dažniausiai jos gaudavo atsakymą: „Už ką norite, kas labiau patinka“ ir tt. Ir vėl jos ėjo tartis—klausinėti.

9 val. ryto, išsirikiavusi ir Ukmergės Komendantūros komanda, o paskui ir 7 p. pulko būriai atėjo balsuoti. Apskritai rinkimai praėjo visai ramiai be triukšmo, be riksmo. Atlikę savo piliečių pareigą, žmonės išsiskirstė į namus, o kariškiai išsirikiavę grįžo dainuodami į savo kareivines. L. a. s.

Tauragnų apylinkėje labai pasižymi savo neapykanta lietuviams jauniškių pallvarko savininkė Kūnigienė su savo dukterimi. Juodvi visokiais būdais keršija lietuviams gyventojams už priėjimą Lietuvos valdžiai. Dažnai tievi lenkų pasekėjos pasikviečia lenkų legioninkų, nugirdo juos ir paskui slunčia juos į kaimus plėsti bei mušti netinkamus joms žmones. Tuo būdu daugeliui gyventojų atimta daug pinigų.

Tauragė. Čia per Atvelykį D. L. K. Keistučio pulko N batalijonas iškėlė vakarelių. Pirmą kartą pa-

sirėdė čionai pulko orkestras, ir paliko gana smagaus įspūdžio. Vaidinta juokingas veikaliukas „Ekspropriatorius“. Šeštadienio vakare vaidinimas buvo vien kariškiams be jokio užmokesnio. Kuopos atvyko rikiuotomis eilėmis su orkestru priešaky. Viskas užbaigė 12 v.

Sekmadienį pakartotas tas pats veikalas pašalinei publikai. Mokestis už įėjimą buvo nuo 20 lig 8 auks., kariškiams 4 auks. Daugumą rolių neblogai atliko patys kareiviai. Po vaidinimo parengtas amerikoniškas aukcionas davė 1000 auks. pelno. Visas vakaro pelnas eina švietimo reikalams kariškių tarpe. Pasakyta parinktų eilių, padainuota, orkestras dailiai atliko himną.

Pažymėtina, kad per vakarėlį buvo pavyzdinga tvarka, nežiūrint to, kad mažutė salė buvo pilna žmonių.

M ū s ū J o n u k a s.

Ežerėnai. Pirmą velykų dieną „Akstino“ d-jos salėje buvo Amerikos lietuvių, visuomenės veikėjo Martušo paskaita kareiviams. Kalbėjo apie Lietuvą, primindamas šiuos laikus ir senovę. Toki paskaita turi mokslo vertės, nes duoda supratimą apie tėvynės praeitį ir dabartį. Kad tokių paskaitų būtų kuodaugiausia. Po paskaitos N pulko adjutantas, leitenantas Gužas, aiškino rinkimų į Steigiamąjį Seimą būdą. Kareiviai patenkinti.

V a r g o P o e t a.

Ūkmergėje kai kurie Komendantūros ir kitų dalių kariškiai sumanė isteigti įgulos kariškių rūmus, ir surado tam tikslui labai patogią salę. Bet padavus tuo reikalu pareiškimą įgulos Viršininkui, gauta atsakymas, kad kariškių rūmų įsteigimas pavesta paskirtam švietimo reikalais rūpintis karininkui.

Bėga dienos, savaitės ir mėnesiai, o kariškių švietimo srityje Ūkmergėj nei žingsnio nepažengta pirmyn.

L — a s.

Veikiančioji armija. Mūsų batalione yra įsteigtas nors nedidelis, bet gerai sutvarkytas knygynėlis. Knygynėlis yra Kultūros ir Švietimo Komisijos žinioje.

Švietimo darbas pas mus sparčiai eina, nors bendros b-no mokyklos įsteigti negalima, kadangi b-nas išmėtytas įvairiose vietose. Kareiviai mokynami skaityti ir rašyti atskirai kuopomis. Mokina karininkai. Pasekmės šio mokslo labai malonios! Yra tokių kareivių, kurie mėnesis atgal nemokėjo nei rašyti nei skaityti, o dabar jau rašo laiškus namon tėveliams, o kartais ir mylimai mergelei!..

Kad būtų dar linksčiau leisti šiltas pavasario dienas, yra nutarta, įsigyti „futbolą“. Bat-ne yra keli „futbolistai“ — mėgėjai, kurie apsiima žaidimus tinkamai — tvarkiai suorganizuoti.

Ūpas mūs b-ne geras; dvasia pakilus! Keikia visi latvius, kad Palangos nenori atiduoti, ir piktinasi lenkų begėdiškumu, kurie plėšia Lietuvos gerovę ir tyko uždėti jai savo dvarponių jungą.

J. M a k r i c k i s.

Per Lietuvos muitines nuo sausio 1 d. ligi vasario 1 d. išvežta įvairiausių prekių maždaug už 4 milijonus 314 tūkst. auksinų.

Kaunas. Kaip yra žinoma, Lietuvių Meno Kūrėjų Draugija buvo paskelbusi pašto markių konkursą Lietuvos Steigiamajam Seimui paminėti Konkurse dalyvavo 8 mūsų dailininkai - teplioriai. Pirmos rūšies premijas gavo dail. A. Varnas ir V. Jomantas. Antros rūšies premijas gavo P. Galaunė, A. Galdikis ir P. Rimša.

— J. Štarkos choro repeticijos eina kasdien Muzikos mokykloje nuo 7 val. vak. Choras žada dalyvauti Meno Parodos atidaryme ir viešame koncerte.

— Lietuvos Sporto Sąjungos futbolininkų klubo mankštynimai būna pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 5 val. vak.

Traupys (Ūkmergės apskr.). Vietos pavasarininkų rūpesniu šiais metais čion mūsų kariuomenei surinkta 33 poros pirštinių ir 4 poros kojinių. Iš surinktų vilnų paskui dar numegsta 15 porų pirštinių ir 9 poros kojinių. Velykų šventėms kareiviams surinkta 1052 kiaušiniu, 1 pūdas ir 7 svarai sūrio, 3¹/₂ sv. dešrų, 11 sv. lašinių, 7 sv. sviesto.

T r a u p i o K l.

Iš Lenkų pagrobto krašto.

Boguslaviškis (Širvintų ap. Vilniaus rėd.). Paėmus laikraštį į rankas, nuolat randi: „Lenkai plėšia žmonės... niekuo nekaltus žudo“. „Lenkai trukdo ūkininkams lauko darbus dirbti...“ ir t.t. Iš įvairių okupuotos Lietuvos kampelių plaukia tos skundos; visur vienodai žiauri lenkų okupacija.

Tas pats ir Boguslaviškių parapijoj. Boguslaviškių parapija viena iš lietuviškiausių, Vilniaus gub. Gyventojų 3000 žmonių; visi lietuviai; pamaldos bažnyčioje nuolat lietuviškos („Vilniaus aidas“ kalendorius 1916 m.). Iš ten gautas laiškas. Rašo.. „Lenkų pas mus stovi apie 100 žmonių, žiemą buvo jų mažiau, tai ir mažiau gyvulių iš mūsų ėmė ir lengviaus buvo. Žiemos laiku iš mūsų parapijos paėmė 16 galvijų dabar gi surekvizavo 20 galvijų ir taip įvairaus turto. Labiausia nukentėjo kaimai: Dainiai, Saipūnai ir Šiauliai...“

Kitas laiškas praneša:

„Tavo draugą lenkai suėmė ir išgabeno į Vilnių; dabar namiškiai vėl neturi darbininko“...

Mano draugas tarnavo 7 pes. pul. š. m. kovo mėnesį; išėjo iš kariuomenės ir, išgavęs iš lenkų atstovo, esančio Kaune, leidimą, grįžo namo. Bet lenkai su juom pasielgė tikrai lenkiškai. Suėmė ir nuėmė jį į Vilnių kėsti bėdą bei paniekinimą...“

S k r u z d ė.

U ž s i e n y.

Lenkai atsisako kariauti. Dvinsko fronte vienas lenkų batalionas atsisakė kovot su bolševikais. Jis dabar išsiųstas į Modlino tvirtovę — Lenkijos gilumon.

Bolševikų valdžia žada atiduoti Kinų valstybei rytų Kinų geležinkelį. Kaip atlyginimą už 1901 m. sutartimi įgytą pelną, taip pat atsisako reikalaut nuostolių gražinimo, atsisakanti nuo ypatingų užsienio teisių, kuriomis naudojosi rusai Kinų valstybėje.

Latviai stato rusams šiuos reikalavimus: 1) visiškos Latvijos respublikos nepriklausomybės pripažinimas, 2) nuostolių atlyginimas (3 milijardus auksu), 3) gražinti visa tai, ką rusai išvežė evakuacijos metu, 4) gražinti Latvių tremtinius, 5) atiduoti Latvių valstybei atatinkamą jos žemių plotui Rusų aukso fondo dalį. Latviai žada pasiimti Rusijos skolų dalį (apie milijardą rub.).

Lenkų derybos su bolševikais pastaruoju laiku pradėjo irti. Nesutaria dėl taikos derybų vietos. Lenkai prisispyrę siūlo Borisovo miestą, esantį karo veiksmų srityje. Bolševikai gi nesutinka karo lauke vesti taikos derybas ir siūlo pasirinkti kurį nors neišneutralų kraštą arba Santarvės valstybę. Bolševikų vyriausybė kreipėsi į Santarvę, prašydama paveikti į Lenkų valdžią, kad ji bereikalingu užsispyrimu netrukdytų taikos įgyvendinimą Rytų Europoje.

Čekų-slovakų Selmas nustatė pagrindus, kuriais bus tvarkoma čekų karo pajėgos. Nuolatinė čekų milicijos sistemos kariuomenė būsianti 150 tūkstančių žmonių, bet, reikalui esant, armija gali būti didinama. Milicijoj privalys tarnauti visi vyrai nuo 20 iki 50 metų taikos metu, o karo metu nuo 17 iki 60 metų.

Karaliaučiuje laike amunicijos sandėlių sprogi mo žuvo artį 200 žmonių.

Lenkų valdžia galų gale sutiko Lietuvos valdžios pasiūlymu apsimainyti visais karo belaisviais.

Santarvės raštas Lenkams dėl užimtųjų kraštų. Taikos Konferencija Paryžiuje pasiuntė raštą Lenkų Delegacijos pirmininkui, kuriame pabrėžiama, kad lenkai neturi teisės daryt rinkimus bei plebiscitą užimtuose Lietuvos bei Gudijos kraštuose.

Toliau tasai raštas nurodęs, kad remiantis Versalės taikos sutartimi, Lenkų rytų sienos gali būti nustatytos tik vyriausių santarvės valstybių. Užtat ir apie plebiscitą bei rinkimus tuose kraštuose spręst ne Lenkai, o tik Santarvės valstybės. Jeigu gi lenkai, nepaisant to, ir toliau mėgintų vesti plebiscitą, tai santarvės valstybės laikys jį neteisėtu ir neturintį jokios vertės.

Lenkų vyriausybė, atsakydama į tą santarvės raštą, pareiškia, kad ji nenorinti prijungt pakraščių žemių, kurių gyventojai reikalaut visiškos nepriklausomybės ir jei jie patys atsisakys nuo aneksinių siekimų.

Prancūzai reikalauja, kad vokiečių kariuomenė pasitrauktų iš neteisėtai paimtojo neutralinio ruožo (zonos). Grasinama sustabdyti maisto produktų tiekimą vokiečiams.

Lenkų valdžia pranešė, kad ji visiškai pritaria prancūzų žingsniams Vokietijoje, ir kad ji taip pat reikalauja vykdyt Versalės taikos sutartį.

Kainos Maskvoje: 10 kiaušinių — 2500 rub.; duonos svaras 300 rub.; bulvių svar. 90 rub.; medaus sv. 3.000 rub.

Smolenske karvė kainuoja iki trijų šimtų tūkstančių rublių. Viena silkė — 600 rublių.

Japonai ir Rusai. Japonų vyriausybė paskelbė bolševikų valdžiai karą. Japonų kariuomenė rytų Sibire jau užėmė keletą miestų: Nikolską, Vladivostoką, Chabarinską ir k.

Gvatemalos (Amerikoje) respublikos prezidentas ūmai susirgęs proto liga įsakė bombarduot savo sostinę. Atstovų Rūmai išrinko kitą prezidentą.

Londonė pereitą savaitę buvo tarptautinė Konferencija dėl kovos su limpamomis ligomis (epidemijomis). Konferencijoje buvo aptariama, kaip kovoti su ligomis bei užkirsti jų plėtimąsi.

Lietuvių-latvių santykiai. Latviai sutinka atiduoti Lietuvai Palangą, bet atsisako užleisti lietuviams Ilukštą. Ilukštos apskrity latviai ketina pasiūlyt trečiųjų teisimą ta sąlyga, kad lietuvių kariuomenė užleistų savo vietą latvių kariuomenei.

Latvių-Rusų derybos. Bal. 16 dieną Maskvoje prasidėjo Latvių-Rusų taikos derybos. Pirmąjį posėdį atidarė Joffe, sveikindamas Latvių delegaciją ir latvių tautą. Atsakydamas į pasveikinimą latvių deleg. pirm. Zaibergas pareiškė, kad latviai nori patvarios ir teisingos taikos, patenkinančios abiejų pusių reikalus.

Lenkų-latvių santykiai pastaruoju laiku žymiai atšalo. Daugiausia nesusipratimų kyla dėl Latgalių krašto: latviai tuo klausimu nori tartis su rusais, lenkai gi išrodinėja, kad Latgalių krašto likimą tik jie gali spręsti, o ne rusai.

Pranešimas apie Lietuvą „Raudon. Kryž. Sąjungai“ Ženevoje (Šveicarijoje). Lietuvos Raud. Kryž. atstovas Steponaitis „Raudonojo Kryž. Sąjungos“ Konferencijoje Ženevos mieste aiškino Lietuvos padėtį karo metu, jos vargus. Kalbėtojas pažymėjo, kad Lietuva dabar labai reikalinga pašalpos. Lietuvoje siaučia užkrečiamos ligos, ligoninės neturi vaistų. Lietuvoj 350 tūkstančių vaikų tuoje reikalauja pagalbos; tam reikalinga apie 40 milijonų frankų. Lietuvos atstovas nurodė reikalą įsteigt Lietuvos tarptautinės Raudonojo Kryžiaus darbuotės atskira centrai. Iš kur būtų

teikiama pagalba visoms Baltijos pajūrio šalims. Kči Lietuvos sostinė Vilnius tebėra lenkų valdžioje, tam tikslui daugiausia tikėtų Kaunas. Pabaigoje Lietuvos atstovas sveikino Raud. Kryž. Sąjungą ir dėkojo už jos pagalbą Lietuvai.

Oficialinė dalis.

Taisyklės Kariškiams medžio duoti troboms statyti.

§ 1 — Kariškiams, įgijusiems „Kariškiams žeme aprūpinti“ įstatymo § 9 teisės gauti iš Valstybės pašalpos troboms statyti ligi 100 kelmų medžiai duodami šiuo skaičiumi ir kaina:

Ant kelmo krūtinės skersin's verškų — centimetr.	Medžių skaičius	Vieno medžio		Visų medžių	
		Turis klot-metr.	Taksa auks.	Turis klot-metr.	Taksa auks.
6 verškų — 25 — 28 ctn.	40	0,50	7	20	250
7 „ 29 — 32 „	30	0,65	11	19	330
8 „ 33 — 37 „	20	0,95	17	19	340
9 „ 38 — 40 „	10	1,25	25	12	250
Iš viso	100	—	—	70	1200

Pastaba: raštu prašomas Miškų Urėdas gali drūtesnius medžius pakeisti laibesniais to paties turio.

§ 2 — Miškų Urėdai arba girininkai medžius duoda kariškiams be pinigų iš artimiausių nuo statymo vietos Valstybinių arba privatių (iš kurių arčiau) — ir tik tai iš paskirtųjų metiniam kirtimui vietų. Pritrūkus medžio artimuose miškuose, duodama iš tolesnių miškų, — arba, pareiškus prašytojui, laukiama kitų metų paskirimo.

§ 3 — Iš privatių miškų medžių davimas priverstinas; savininkai gauna atlyginimą už medžius iš Valstybės pinigais nurodytu taksos § 1.

§ 4 — Duodama eglės ir pušys; joms arti nėsant, sutinkant prašytojui, apušys (drebulės), beržai ir juodalksniai. Neduodama troboms statyti ąžuolo, uosio, klevo, vinkšnos, gruoba ir maumedžio.

§ 5 — Trobas statant iš molio, plytų, cemento, kariškiai gali nuo visų arba dalies medžių atsisakyti ir tuo kart už nepaimtus medžius jie gauna iš Valstybės lėšų gyvais pinigais dvilinką medžių taksą, parodyta § 1.

§ 6 — Visus gaunamus medžius kariškiai gali reikalauti iš Miškų Urėdų arba girininkų per 1, 2, 3 ir ne daugiau kaip per 4 atvejus ir ne vėliau kaip per 2 metų nuo pirmojo davimo dienos. Neišgauti arba gauti, bet iš miško neišvežti medžiai per 2½ metų nuo pirmo gavimo dienos lieka Valstybei be jokių atlyginimų.

§ 7 — Vyriausybė šelpia kariškius medžiu tik tai troboms statyti. Jei gautąjį medį kariškis parduoda, dovanoja, maino, tai medis atimamas ir uždedama taksos (§ 1) didumo pabauda savivaldybių naudai, be to, tokio medžio priėmėjas baudžiamas dvigūba medžio rinkos kaina.

§ 8 — Duotus medžius kariškiai savo lėšomis nusikerta ir parsiveža, jei savivaldybės nepadėtų jiems tat atlikti talkomis.

§ 9 — Miškų Urėdai arba girininkai medžių išduoda tik tai orderiais, smulkiai žymėdami medžius, jų metus ir kainas. Tokiems orderiams vedamas ypatingas dviejopas sąrašas: iš valstybinių ir iš privatių miškų.

§ 10 — Kariškiai, paėmę savus medžius; iškuo-
pia miško vietas nuo šakų, žievės, skiedrų: to nepa-
darę apmoka miškų urėdams kuopimo išlaidas. Be
to, imdami mišką kariškiai privalo laikytis nustatytos
tvarkos, eiguliams prižiūrint.

Teismas maištininkams.

Už dalyvavimą šių metų vasario 22–23 d. prieš-
valstybiniame sukilime, t. y. už agitaciją, kurstymą
kareivių prieš savo tiesioginę vyriausybę, už išplėšimą
ginklų sandėlių, už areštavimą karininkų ir už šaudy-
mą į atėjusius sukilėlių maišinti 8 p. pulko kareivius,
atiduodami Ypatingam Karo teismui, kaip nusikalte
110 ir 112 str. XXII K. Ist. kn., I p. § 14 Yp. Kr.
Aps. Ist. ir p. 14 § 12 Kar. Teis. Įstatų šie II-jo At-
sargos bataliono kareiviai:

a) komendantūros kuopos eiliniai: 1) Dreslius
Antanas, 2) Kudenis Petras;

b) Bataliono Ligon.: 3) sanitaras Feizeris Kos-
tas, 4) felčeris Karpavičius Adomas;

c) B-no Štabo eilinis: 5) *Kairaitis* Vincas;

d) I tvorst. būrio sanitaras 6) *Zaščurinskas*
Petras;

e) Atsargos kuopos: 7) grandinis *Astrauskas*
Antanas, 8) grandinis *Kamarkevičius* Antanas, ei-
liniai: 9) *Batūra* Klemensas, 10) *Malackis* Kazys,
11) *Mickus* Juozas;

f) I kuopos eiliniai: 12) *Šlikas* Jonas, 13) *Ja-
kubauskis* Andrius, 14) *Valsdžiūnas* Mikolas, 15)
Vitkauskas Juozas, 16) *Ambralaitis* Antanas;

g) II kuopos eiliniai: 17) *Morkus* Pranas, 18)
Kriumas Joselis, ir jaunesnysis puskar. 19) *Vilimas*
Jokūbas;

i) III kuopos: 20) jaunesn. puskarin. *Preidžis*
Jonas 21) eilinis: *Višniauskas* Juozas;

k) Nerikiuotės kuopos: 22) eilinis *Goldmanas*
Giršas;

l) I naujokų koman. eiliniai: 23) *Kaukas* Anta-
nas, 24) *Batrušaitis* Antanas, ir 25) *Epšteinas* Idelis;

m) kulkosv. kom.: 26) *Valantiejus* Jonas.

Artilerijos pulko kareiviai:

a) 8-os batarėjos kareiviai: 1) *Žuklevičius* Pra-
nas, 2) *Rakštelis* Viktoras, 3) *Petraitis* Vladas,
4) *Diržys* Jonas, 5) *Sakalauskas* Petras, 6) *Da-
bašinskas* Petras;

b) 7-tos batarėjos: 7) puskarininkas *Kuznecovas*
Maksimas, 8) *Smalinskas* Vaclovas, 9) *Rikevičius*
Izidorius, 10) *Skerys* Antanas;

c) I gaubicų batarėjos: 11) *Valys* Mikas, 12) *Ka-
raška* Juozas, 13) *Omilevičius* Petras;

d) Pulko Štabo: 14) viršila *Vaičiūnas* Juozas,
15) *Vitkauskas* Vilgelmas, 16) *Taube* Mikas ir

e) 17) buvęs I pėst. pulko kareivis, Panemunės
piliėtis *Rūkas* Jonas.

§ 3.

Už dalyvavimą ir prisidėjimą prie ginkluoto prieš-
Valdžią sukilimo, įvykusio šių metų vasario mėnesio
22–23 dieną, tai yra už vedimą kurstomos agitacijos
tarpe kareivių ir privertimą kitų eit sykiu su sukilė-
liais, ir dalyvavimą sukilėlių ginkluotame mitinge—su-
sirinkime, už pasipriešinimą, savo Vadų karininkų ne-
klausymą, už sauvaij apsiginklavimą, už ėjimą sargy-
bos prie sukilėlių susirinkimo, už dalinimą ginklų ir
kėsinimąsi išplėsti kuopos sandėlių, už slapstymą ginklų
po sukilėlių numalšinimo, atiduodu Karo lauko Teis-
mui, kaipo nusikaltusius, 110, 112 str. K. Ist. XXII
kn. I p. § 14 Yp. V. Aps. Ist. ir p. 14 § 12 Kar.

Teism. Ist. šiuos antrojo atsargos bataliono kareivius:

1. *Čebatarauską* Kazį — 1-os naujokų koman-
dos, 2. *Dorelaitį* Juozą — Nerikiuotės kuopos, 3.
Šmitą Augustą — nerik. kuop., 4. *Pakalką* Joną
— ner. kuop., 5. *Normantą* Vladą — ner. kuop.,
6. *Mallukevičių* Aleksą — ner. kuop., 7. *Gordoną*
Rubeną — I kuop., 8. *Brazaitį* Petrą — I kuopos,
9. *Finkelšteina* Natoną — II kuopos, 10. *Jokūbaitį*
Klemensą — II kup., 11. *Slabodą* Samuelį — II kuop.,
12. *Zilbermaną* Vulfą — II kuop., 13. *Essą* Dovy-
dą — III kuop., 14. *Saballauską* Vladą — Atsargos
kuop., 15. *Andruškevičių* Miką — atsarg. kuop.,
16. *Grinką* Stasį — Kulkosvaidžių komandos, 17. *Sim-
kevičių* Edmundą — kulk. kom., 18. *Vaitkevičių*
Justiną — kulk. kom., 19. *Origą* Joną — kulk. k.
20. *Stankevičių* Jurgį — kulk. k., 21. *Murauską*
Praną — kulk. k., 22. *Nedzinską* Martiną — kulk.
k., 23. *Didelį* Joną — kulk. k., *Cečį* Jurgį — kulk. k.

§ 5.

Už dalyvavimą š. m. Vasario 22–23 dieną Ar-
tilerijos pulko 6-os batarėjos kareivių maište, įvyku-
siame 4-to pėst. pulko rajone, atiduodu Karo lauko
teisman, kaipo nusidėjusius 110, 112-uoju K. Ist.
XXII kn. str. str.; p. 2 § 14 Yp. V. Aps. Ist. ir p.
14 § 12 Kar. Teism. Ist. šiuos 6-os batarėjos ka-
reivius:

1. *Vrubliauską* Vladą, puskarininką nusidėjusį
tame, kad laike maišto batarėjoje, vaikščiojo po butus
ir varu varė kareivius rinktis, kad paliuosuot teisėtai
vado nubaustus stovėti po šautuvu kareivius, o mi-
niai susirinkus kurstė ją prieš Vadą ir rinko parašus
jo pašalinimui;

2. *Smolinską* Kazį, telefonistą, kad laike maišto
ragino kareivius suareštuoti savo Vadą;

3. *Pivareškina* Laurą, kad laike maišto buvo
atėjęs nuginkluoti batarėjos Vado ir pritarė pristaty-
mui prie jo sargybos;

4. *Slapelį* Leonardą, vyr. raštininką, kad maišto
metu tvarkdario subruzdusių kareivių susirinkime ir
buvo išrinktas į batarėjos perdavimo komisiją;

5. *Kurkiletį* Kostą, kad maišto metu kurstė ka-
reivius paliuosuoti nuo bausmės pastatytuosius po
šautuvu, reikalavo areštuoti savo vadą, prievarta pa-
ėmė iš ukvedžio šautuvus ir šovinius ir pastatė sar-
gybą prie žemvaldžio Jasinskio;

6. *Gaidelį* Joną, stovėjusį sargybiniu prie areš-
tuotojo batarėjos Vado ir drauge su kitais kareiviais
dalyvavusį kratoje pas pilietį Jasinskį;

7. *Grigalaitį* Andrių, pasirašiusį po reikalavimu
prašalinti batarėjos vadą ir stovėjusį sargyboje prie
sauvaliai kareivių užpuolto piliečio Jasinskio;

8. *Belvydį* Joną, drauge su kitais vedusį kare-
vių minią reikalauti paleisti pastatytų po šautuvu ka-
reivių;

9. *Palaitį* Kazį, buvusį sargybos Viršininku prie
areštuotojo batarėjos Vado, pasirašiusį po reikalavi-
mu prašalinti batarėjos Vadą ir dalyvavusį kratoje pas
pilietį Jasinskį;

10. *Vytą* Motiejų, ėjusį sargybą prie areštuotojo
batarėjos Vado;

11. *Grinį* Matą, ėjusį sargybą prie areštuotojo
batarėjos Vado;

12. *Budrevičių* Petrą dalyvavusį kratoje pas
pil. Jasinskį;

13. *Stanaitį* Antaną, dalyvavusį užpuolime ant
pil. Jasinskio; ir be to dar *Olbeką*, *Stasiukevičių*,
Smulkevičių ir *Rigertą*, kaltinamus tuose pat nusi-
dėjimuose.

Vasaros rubal.

Vasaros laikui nuo balandžio 1-os d. iki lapkričio
1 d. iduoti kareiviams palaidines (gimnastiorkas).

Žiemos laikui palaidinės atimamos ir laikomos kariuomenės dalių sandėliuose.

Palaidines reikalauti iš Intendantūros.

Liet. K. [s. Nr. 305.

Rinkit ašutus.

Kadangi ašutai brangūs ir šaliai labai reikalingi, tą turtą reikia daboti. Visoms kariuomenės dalims, įstaigoms ir komendantūroms įsakau kerpamus arklių uodegų ašutus, dailiai surišus ryšeliuose, siųsti į Centralinį Intendantūros daiktų sandėlį Nr. 1. Kaune.

Draudžiama karčius kirpti kariuomenėje be nurodymų Veter. Skyriaus.

Padėka

Kareivių Švietimo reikalui gauta iš:

Rasių dvaro (Vilkav. ap.) darbininkų per „Liet.“ Red. 168 auk., „Saulės“ mok. kursininkų — 604 auk., Kareivių Prietelių Draugijos — 8000 auks., kunigo Bijeikio — 100 auks.

Aukotojams taria širdingą ačiū.

Generalinio Štabo Literatūros Skyrius.

Pranešimas.

Lietuvių kalbos ir bendro lavinimosi Vakariniai suaugusiems dviejų skyrių Kursai.

Su Švietimo Ministerijos žinia Šančiuose, Magazino g. Nr. 1.

I-as analiabetų ir visai nemokantiems lietuvių kalbos.

II-as bendro lavinimosi kursas, sulyg nustatytos programos.

Mokslas prasidės gegužio 3, mokesnis už mokslą — 20 auksinų mėnesiui (kareiviams 10 auk.). Pamokos bus kiekvieną dieną nuo 5—8 val. vakaro, išskyrus sekmadienius ir šventadienius. Kreiptis pas kursų vedėją, mokyt. J. Laurinaitį, kiekvieną dieną laike pamokų.

J. Laurinaitis,
Vakarinų Kursų Vedėjas.

Redakcijos atsakai.

F. Step. Tamstos „kariskose eilėse“ yra daug gerų norų, gražių jausmų, švelnios minties, bet nėra eilių suderinimo. Netinka.

Juozui Skr. Nors Tamsta ir sekei Vaičaitį, bet vistiek eilės nevykusios.

Jerónimo sūnui. Tamsta paėmė senai žinomą dainelę ir dar kartą ją ant naujo kurpaliaus netikusiai užtempei.

M. Lazauskui. Eilės netinka. Paskaityk Tamsta „Kar. Žodžio“ Nr. 13, tai rasi ten sau atsaką.

Sapnų Šešėliui, A. Dagiui, P. Didžiuliui, St. Moturui, J. Simonaičiui, K. Juodvarniui, K. Pupkiui, Vargo našlei, Dauginikaičiui. Jūsų eilių dargi ištaisyti negalima. Mėginkite rašyti šiaip kokių žinučių, straipsnelių; gal seksis.

Agotai, Daugnoriui, Tyslevui, Matui Šelmai, Vargšui Graštiečiui, V. Gailiūnui, St. Butkui, Žiliukui. Kaikurias Jūsų eiles ištaisę įdėsimė.

Ciliukui. Tokio turinio rašinių mums labai reikia. Utėniškiui. Rašote: kareivis paleistas namo, užpyko senus rūbus gavęs, nes, girdi, jis buvo geras tėvynės gynėjas. Bet juk tikras Lietuvos sūnus gynė tėvynę ne dėl amerikoniškų rūbų.

„Iš eivių Draugo“ red. (Anglijoje). Regis ytin red. turėtų žinoti, kad ką nors perspausdinus reikia pažymėti iš kur, tuo tarpu Tamstos to nedarote (žiūr. Nr. 15). Prašome atitaisyti.

VISI: kam rūpi teisingai susipažinti su mūsų politikos ir visuomenės gyvenimu, kas nori turėti daug ir tikrų žinių iš Lietuvos ir viso pasaulio kraštų, tužsiskako

laikraštį „LAISVĖ“ laikraštį

„LAISVĖ“ uoliai gina darbo žmonių, ūkininkų ir visokio darbo darbininkų reikalus ir siekia prie tikrosios visos Lietuvos laisvės, tinkamiausio mūsų nepriklausomos valstybės gyvenimo sutvarkymo.

„LAISVĖ“ grindžiama krikščionybės ir demokratybės obalsiais.

„LAISVĖ“ atsidėjus seka Lietuvos valstybinį ir visuomeninį gyvenimą, suteikdama daug greitų ir tikrų žinių iš visų Lietuvos kraštų ir apylinkių.

„LAISVĖ“ drąsiai nušviečia mūsų valstybės ir visuomenės gyvenimo ydas ir trūkumus, nesibijodama tarti reikale teisybės žodį apie šio-kių ar kitokių įstaigų, valdininkų, draugijų ir šiaip visuomenėje galios turinčiųjų darbus.

„LAISVĖ“ rūpestingai stengias nurodyti įvairių tinkamų priemonių mūsų valstybės ir visuomenės gyvenimui geriau tvarkyti.

„LAISVĖ“ paduoda labai daug žinių iš visų pasaulio kraštų politikos ir kultūros gyvenime.

„LAISVĖS“ kaina: vienam mėnesiui tik 8 auksinai, atsk. Nr. 40 skat. „Laisvės“ Redakcijos ir Administracijos adresas: **Kaunas, Ožėškienės g. 3.**

Koperatininkams, savivaldybių ir šlaip kaimo kultūros darbuotojams!

Nuo 1919 m. lapkričio mėnesio eina iš Šiaulių

„SIETYNAS“

dvisavaltinis koperacijos, savivaldybės ūkio, kultūros ir profesinio gyvenimo laikraštis, didelio formato sąsiuvinio pavidalu su įvairiausio turinio straipsniais, aprašymais, žiniomis, patarimais ir tt., kurie yra žinotini kaimo kūrybos darba dirbant.

„SIETYNA“

leidžia Šiaulių Srities Vartotojų Bendrovių Sąjunga,

redaguoja P. Bugailiškis.

Kaina: 1 mėn. — 3 A., 3 mėn. — 8 A., 6 mėn. — 15 A., metams — 30 A.

Platintojams nuleidžiama nuošimčių.

Adresas: Šiauliai, Dvaro g-vė 24.